

Kirjastolaisten megatrendikahvit 20.1.

Megatrendikatsaus 2026

- Sitra julkaisi tammikuun alussa julkaisun [Megatrendit 2026: Kohti uutta yhteiskuntasopimusta](#)
- Megatrendi on useista ilmiöistä koostuva yleinen kehityssuunta, laaja muutoksen kaari. Megatrendit kertovat globaalista muutoksesta, muuttuvat hitaasti ja ovat melko tuttuja.
- Vaikka megatrendit ovatkin globaaleja, katsauksessa tarkastellaan laajoja muutoksen kaaria erityisesti Suomen näkökulmasta.
- Rauhattomuuden ajassa on tärkeää pohtia muutosten kokonaiskuvaa, murroskohdissa piilee myös mahdollisuuksia uudistumiselle.
- Tänään tarkastelussa on erityisesti kirjastojen näkökulma.

IHMISET JA KULTTUURI

**Suuntana
pitkäikäisten
yhteiskunta**

TEKNOLOGIA JA TALOUS

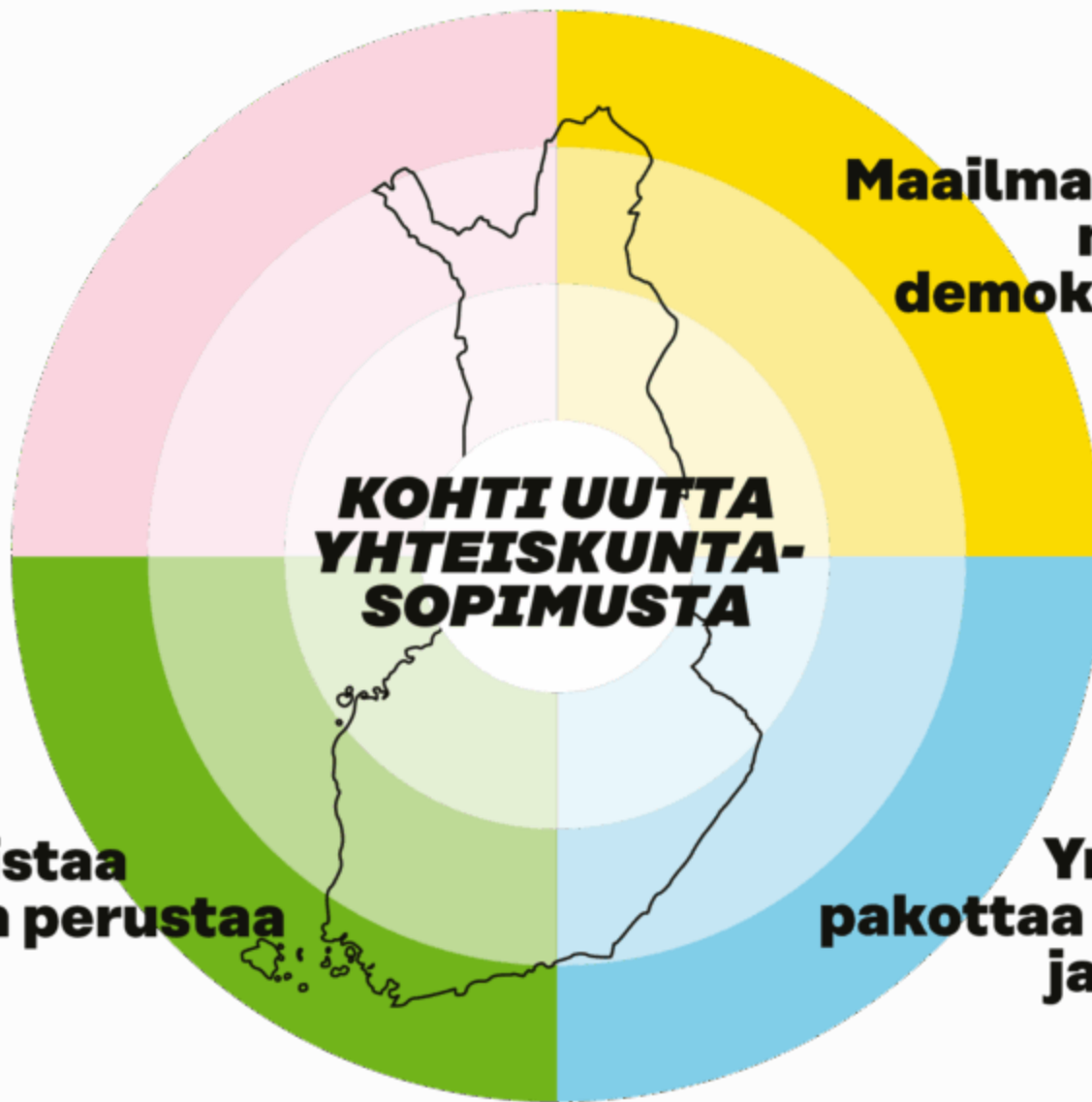
**Tekoäly mullistaa
yhteiskunnan perustaa**

VALTA JA POLITIIKKA

**Maailmanjärjestyksen
murros mittaa
demokratian voiman**

LUONTO JA RESURSSIT

**Ympäristökriisi
pakottaa sopeutumaan
ja uudistumaan**

SITRA

Megatrendit työntävät kohti uutta yhteiskuntasopimusta

Tarvitsemme uuden lupauksen tulevasta, joka on tavoittelemisen arvoinen. Sopimuksen siitä, millä ehdoilla ihmiset elävät yhdessä ja jakavat vallan, vastuut ja oikeudet.

IHMISET JA KULTTUURI

**Suuntana
pitkäikäisten
yhteiskunta**

TEKNOLOGIA JA TALOUS

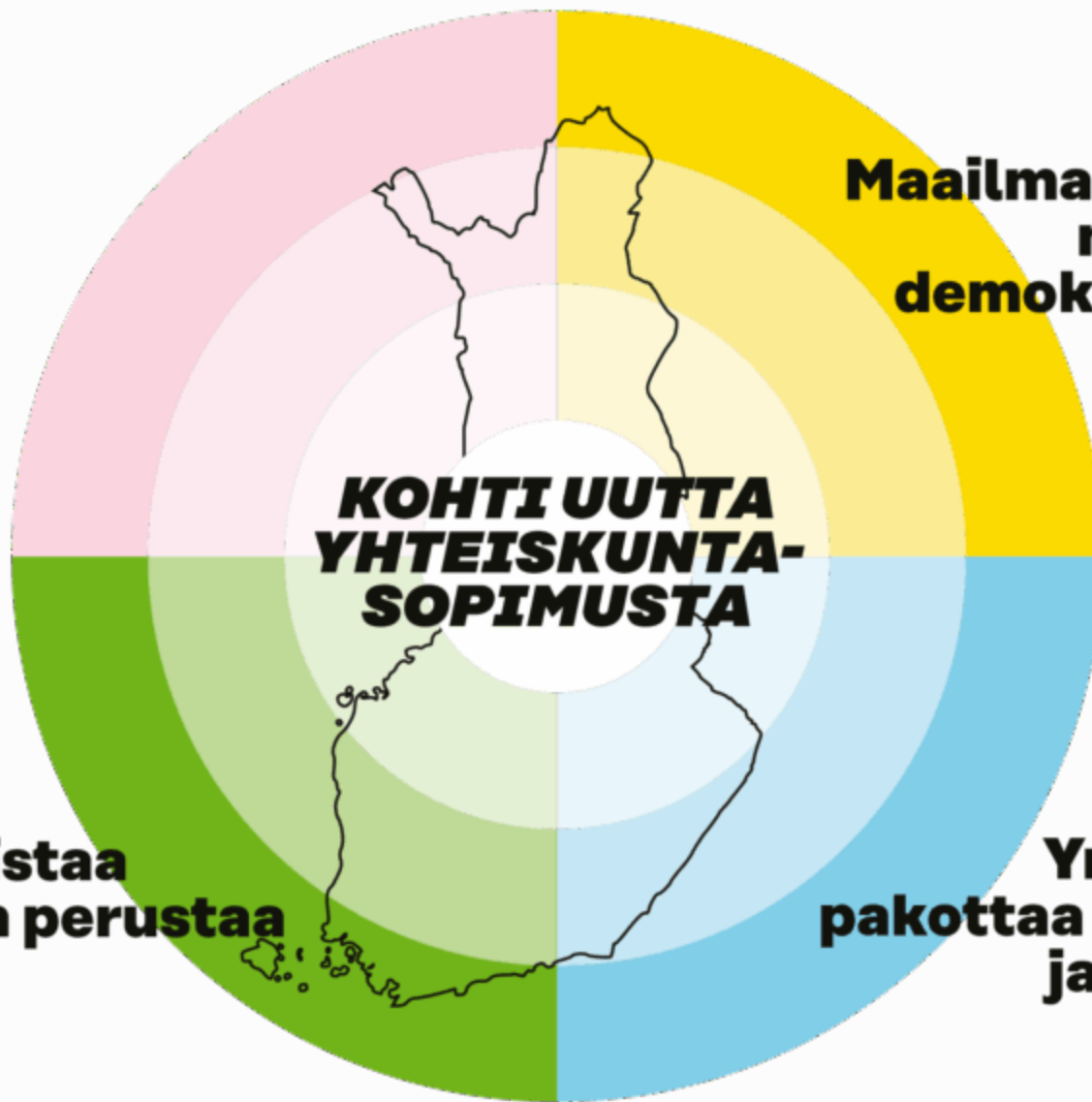
**Tekoäly mullistaa
yhteiskunnan perustaa**

VALTA JA POLITIIKKA

**Maailmanjärjestyksen
murros mittaa
demokratian voiman**

LUONTO JA RESURSSIT

**Ympäristökriisi
pakottaa sopeutumaan
ja uudistumaan**

Ihmiset ja kulttuuri

Pohdittavaksi:

Miten kirjastot voisivat edistää ylisukupolvista oikeudenmukaisuutta ja aktiivista vanhuutta?

Huolehtijat ja huolehdittavat ja vaikutukset työyhteisöön – kuka hoivavastuun kantaa?

Minkälaista maahanmuuttoa kirjastoala tarvitsee?

Tulevaisuususko koetuksella – mitä kirjastot voivat tehdä?

SITRA

1. Suuntana pitkäikäisten yhteiskunta

Jos pieni, vanheneva kansa haluaa pärjätä, tarvitaan ylisukupolvista oikeudenmukaisuutta.

Aktiiviseen vanhuuteen ja sukupolvien väliseen yhteiseloon pitää panostaa ja monimuotoisuus nähdä voimavarana.

Valta ja politiikka

Pohdittavaksi:

Miten demokratian heikkeneminen ja lisääntyvä disinformaatio vaikuttavat kirjastoihin?

Miten yhteiskunnallinen levottomuus ja polarisaatio heijastuvat kirjastoihin? Miten kirjastot voivat lisätä turvallisuuden tunnetta?

Minkälaiset toimintaedellytykset kirjastoilla on maailmassa, joka ei ole sääntöpohjainen?

SITRA

2. Maailmanjärjestyksen murros mittaa demokratian voiman

Autoritaarisuus voimistuu ja demokratioita haastetaan kaikista suunnista.

Suomen on määritettävä oma paikkansa tässä uudessa maailmassa. Kysymys meille jokaiselle kuuluu, haluammeko puolustaa demokratiaa ja sitoutua sen uudistamiseen.

Luonto ja resurssit

Pohdittavaksi:

Miten kirjasto voi kannustaa huomioimaan maapallon kantokykyä ja planetaarisia rajoja?

Miten kirjasto voisi elvyttää ja elävöittää ekologisten ja sosiaalisten järjestelmien elinvoimaa? (regeneratiivinen talous)

Missä arjen käytännöissä voisimme toimia vielä resurssiviisaammin?

SITRA

3. Ympäristökriisi pakottaa sopeutumaan ja uudistumaan

Luonnon rajat paukkuvat ja ilmasto kuumenee. Suomi on sitoutunut kunnianhimoisiin ilmastotavoitteisiin ja vahvaan ympäristölainsäädäntöön, mutta toteutus vaatii merkittäviä ponnistuksia.

Ajattelutapamme pitää muuttua luonnon hyödyntämisestä kohti hyvinvoinnin vahvistamista.

Teknologia ja talous

Pohdittavaksi:

Mitä uusia mahdollisuuksia tekoäly voisi tuoda kirjaston omaan toimintaan – ja missä kulkevat eettiset rajat?

Miten voimme edistää sitä, että teknologia tukisi yhdenvertaisuutta eikä lisää eriarvoisuutta?

Miten opastaa asiakkaita tekoälyn vastuullisessa käytössä?

Uudet teknologiset mahdollisuudet – miten pysyä kärryillä kaikesta?

SITRA

4. Tekoäly mullistaa yhteiskunnan perustaa

Tekoälyn kehitys voi parantaa tuottavuutta ja tuoda kilpailuetua. Samalla se haastaa mm. tutkimusta, koulutusta ja päätöksentekoa.

Tekoälyn käyttöönotto onkin tehtävä vastuullisesti ja näkemyksellisesti.

Tarvetta uudelle yhteiskuntasopimukselle

- Yhteiskuntasopimus= ajatus siitä, millä ehdoilla ihmiset elävät yhdessä ja jakavat vallan, vastuun ja oikeudet yhteiskunnassa
- Mikä on lupaus tulevaisuudesta?

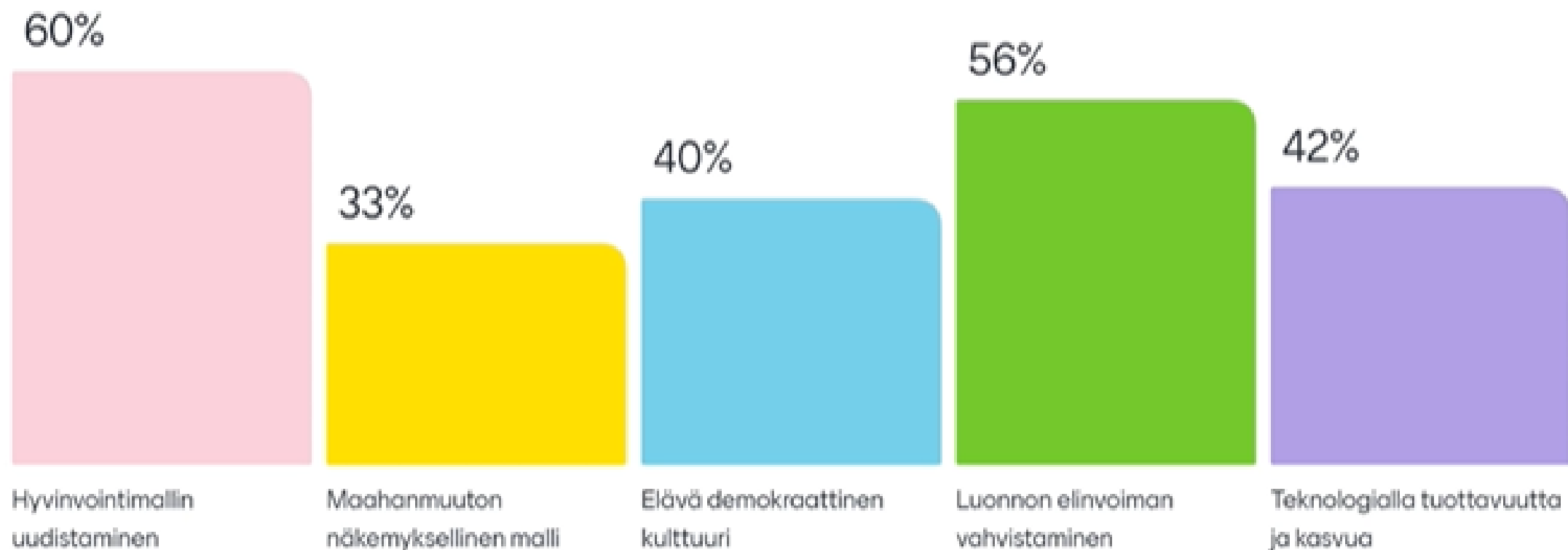
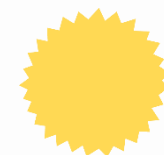

**KOHTI UUTTA
YHTEISKUNTA-
SOPIMUSTA**

- Hyvinvointimallin uudistaminen**
- Maahanmuuton näkemyksellinen malli**
- Elävä demokraattinen kulttuuri**
- Luonnon elinvoiman vahvistaminen**
- Teknologialla tuottavuutta ja kasvua**

SITRA

Uusi yhteiskuntasopimus: Mitkä seuraavista elementeistä olisi sinusta tärkeä olla siinä mukana? Tässä voit äänestää useampaa.

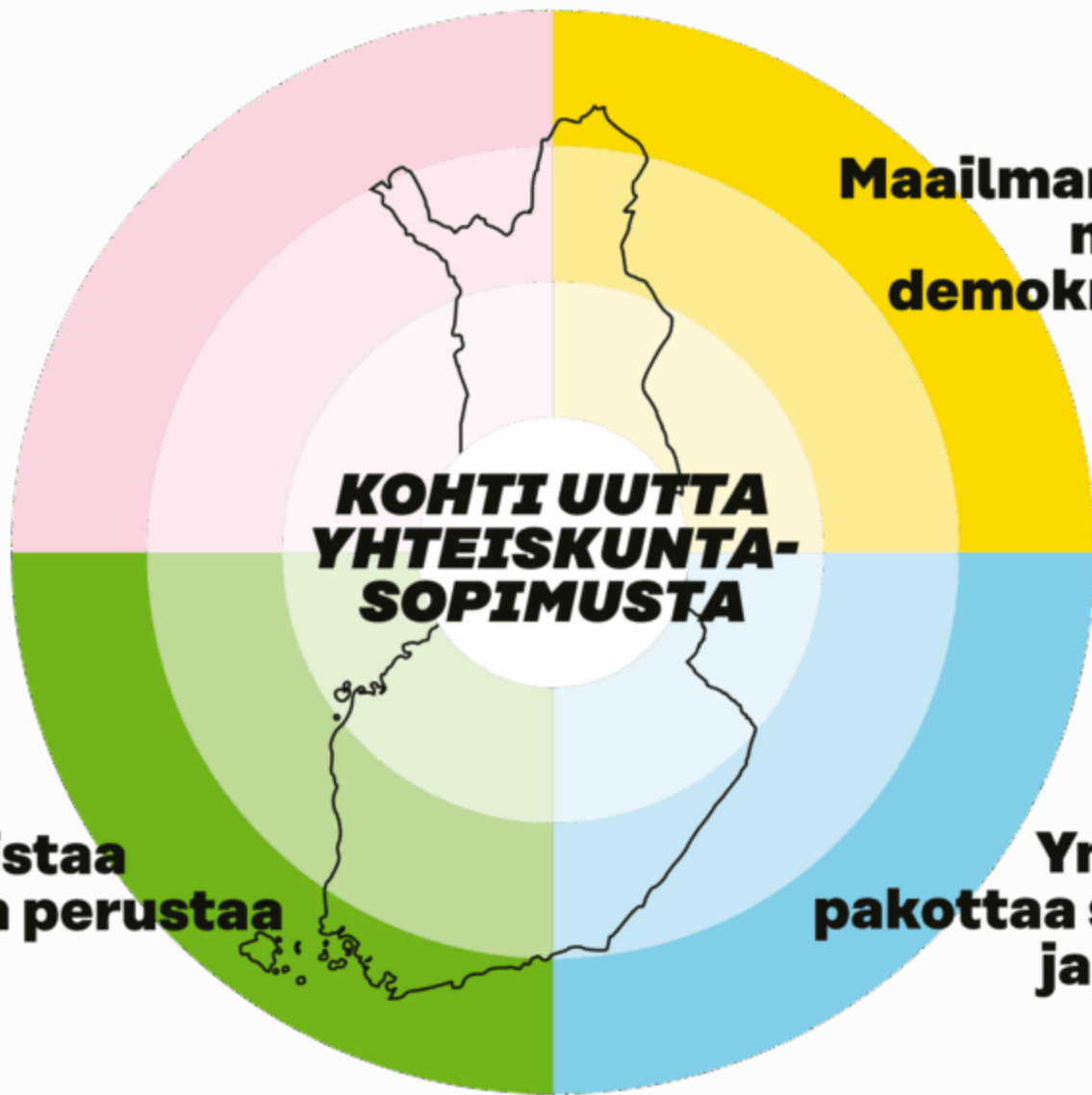

IHMISET JA KULTTUURI

**Suuntana
pitkäikäisten
yhteiskunta**

VALTA JA POLITIIKKA

**Maailmanjärjestyksen
murros mittaa
demokratian voiman**

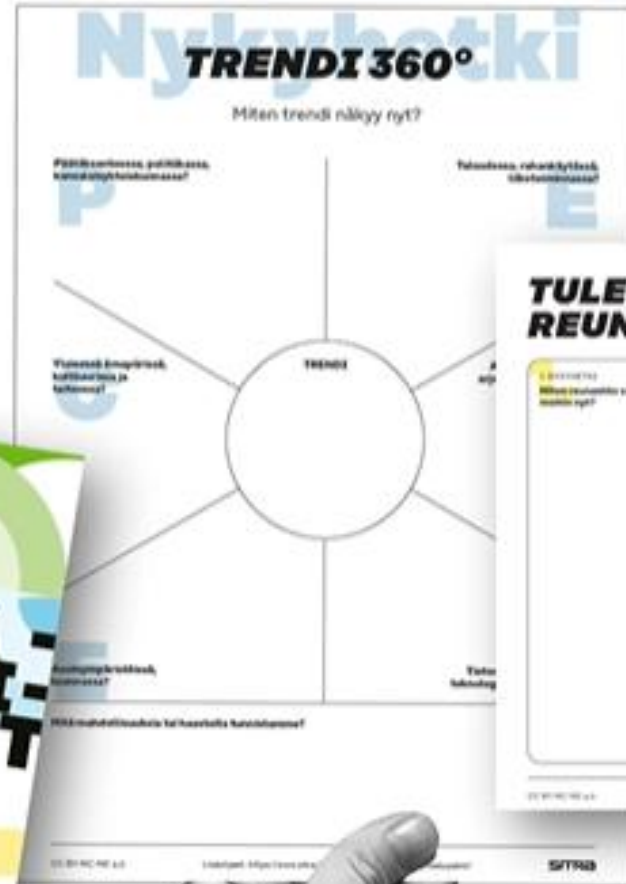
TEKNOLOGIA JA TALOUS

**Tekoäly mullistaa
yhteiskunnan perustaa**

LUONTO JA RESURSSIT

**Ympäristökriisi
pakottaa sopeutumaan
ja uudistumaan**

Megatrendit käyttöön

Megatrendikortit 2026

- Tilattavissa paperisina, pelattavissa digitaalisina, [linkki kortteihin](#)
- Trendikortit kuvaavat megatrendien taustalla vaikuttavia muutoksia ja nyt myös yllätyksiä, villejä kortteja, jotka voivat radikaalisti muuttaa tulevaisuuden suuntaa.
- Korttien avulla voit notkistaa ajatteluasi, ideoida uutta ja visioida, mitä tulevaisuus voisi olla.

Nykyhetki

TRENDI 360°

Miten trendi näkyy nyt?

Päästöksenteossa, politiikassa, kansalaistyhteiskunnassa?

Taloudessa, rahankäytössä, liiketoiminnassa?

Yleisessä ilmapirissä, kulttuurisessa ja taiteessa?

Arvoissa, asenteissa, arjessa ja vapaa-ajalla?

TRENDI

Asuinympäristöissä, luonnossa?

Tieteessä, teknologiassa, teknologian käytönoissa?

Mitä mahdollisuuksia tai haasteita tunnietämme?

CC BY-NC-ND 4.0

Lisäohjeet: <https://www.sitra.fi/tulevaisuuden-tekijan-tyokalupakki/>

SITRA

-10 10 VUOTTA SITTEŦ **-5** 5 VUOTTA SITTEŦ **NYT** NYKYHETKI **+5** 5 VUODEN PÄÄSTÄ **+10** 10 VUODEN PÄÄSTÄ

AIKA-MATKA

AJHE

CC BY-NC-ND 4.0

Lisäohjeet: <https://www.sitra.fi/tulevaisuuden-tekijan-tyokalupakki/>

SITRA

TULEVAISUUDEN REUNAEHDOT

Valittu reunaehto

- 1. NYKYHETKI**
Miten reunaehto vaikuttaa meihin nyt?
- 2. TULEVAISUUS**
Miten reunaehto rajaa tulevaisuuttamme?
- 3. TULEVAISUUS**
Mitä tulevaisuuden mahdollisuuksia reunaehto avaa?
- 4. TULEVAISUUS**
Milloin tavalla ja miten reunaehto voisi muuttua?
- 5. NYKYHETKI**
Mitä valintoja meidän pitäisi nyt tehdä?

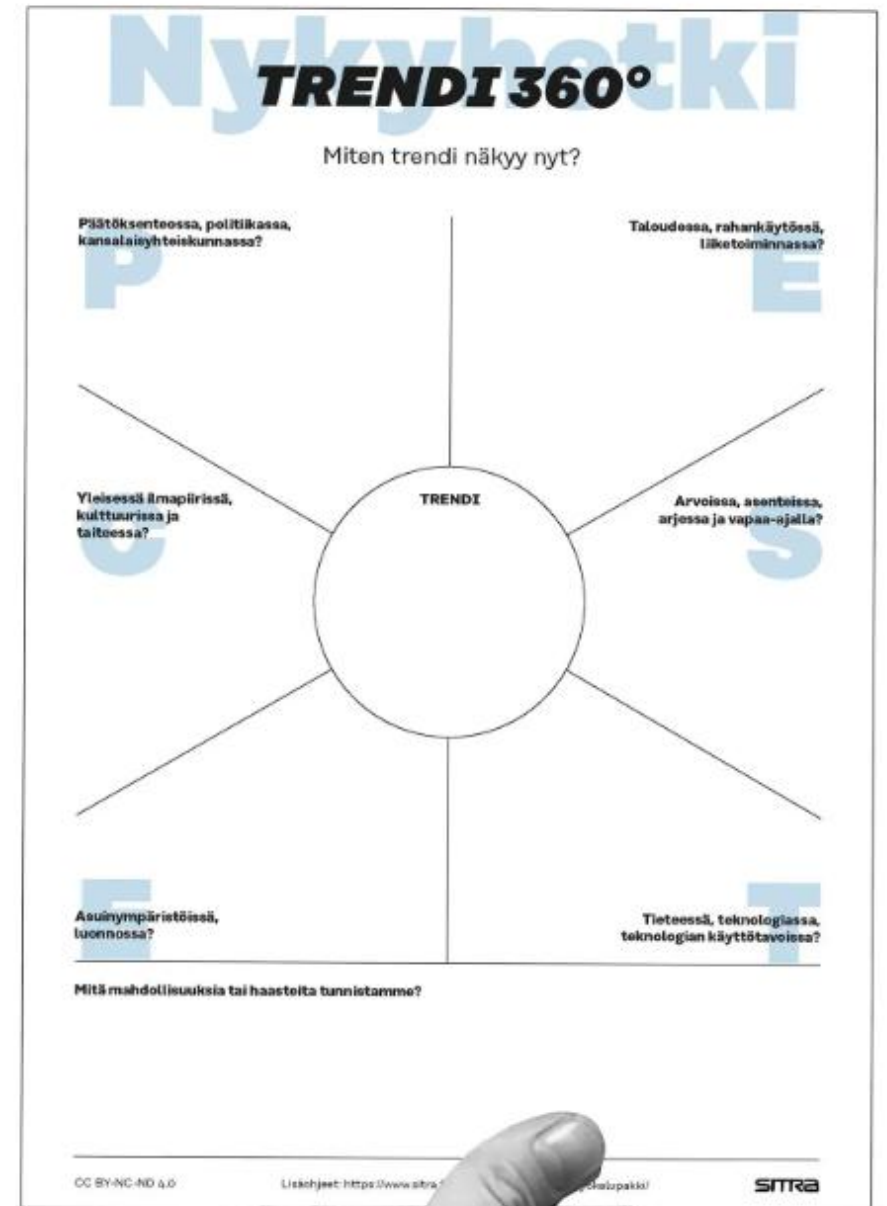
CC BY-NC-ND 4.0

Lisäohjeet: <https://www.sitra.fi/tulevaisuuden-tekijan-tyokalupakki/>

SITRA

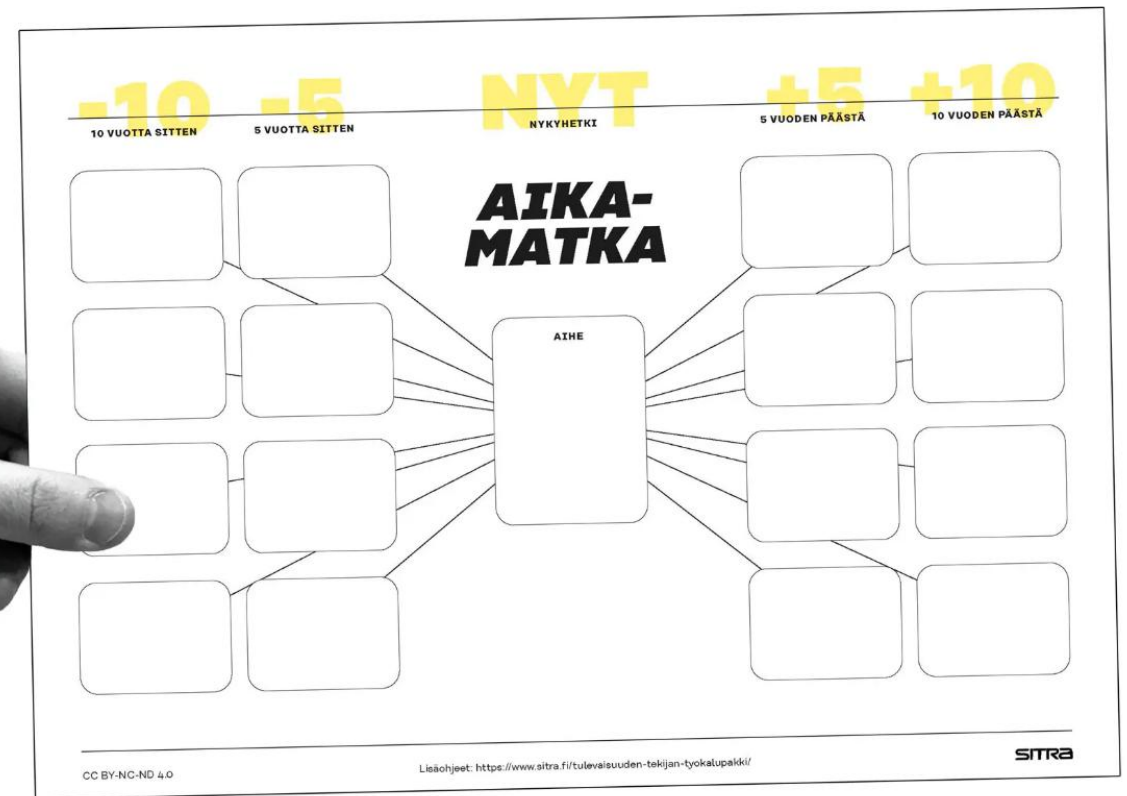
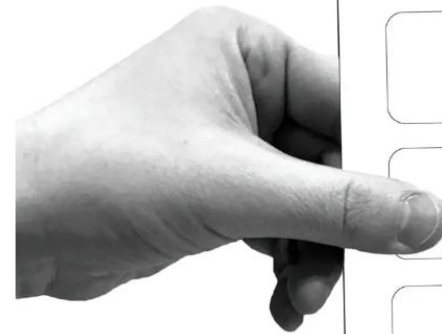
Trendi 360

- Auttaa muodostamaan kokonaiskuvan trendin ilmenemisestä nyt ja mahdollisista vaikutuksista tulevaisuudessa
- <https://www.sitra.fi/tyokalutrendi-360/>

Aikamatka

- Mistä on tultu ja mihin ollaan menossa?
- Auttaa hahmottamaan muutoksen kaarta menneisyydestä tulevaan
- <https://www.sitra.fi/tyokaluu/aikamatka/>

Tulevaisuuden reunaehdot

- Tulevaisuus syntyy nykyhetken päätöksistä ja teoista, mutta tulevaisuuden rakentamiselle on myös reunaehdot
- Pohjan avulla voi hahmottaa näiden reunaehtojen vaikutuksia
- <https://www.sitra.fi/tyokalu/tulevaisuuden-reunaehdot/>

TULEVAISUUDEN REUNAHDOT

REUNAehto

Valittu reunaehto

1. NYKYHETKI
Miten reunaehto vaikuttaa meihin nyt?

2. TULEVAISUUS
Miten reunaehto rajaa tulevaisuuttamme?

3. TULEVAISUUS
Mitä tulevaisuuden mahdollisuuksia reunaehto avaa?

4. TULEVAISUUS
Millä tavalla ja miten reunaehto voisi muuttua?

5. NYKYHETKI
Mitä valintoja meidän pitäisi nyt tehdä?

CC BY-NC-ND 4.0 Lisäohjeet: <https://www.sitra.fi/tulevaisuuden-tekijan-tyokatupakki/> SITRA

Materiaalit ja linkit

Tutustu [digitaalisiin megatrendikortteihin](#) tai tilaa [fyysiset megatrendikortit](#)

[Trendi 360](#) -työpohja

[Aikamatka](#) -työpohja

[Tulevaisuuden reunaehdot](#) -työpohja

[Tutustu Sitran Megatrendit -sivustoon](#)

[Lue tai lataa Megatrendit 2026 -selvitys](#)

[Lue Kohti uutta yhteiskuntasopimusta -kirjoitus](#)